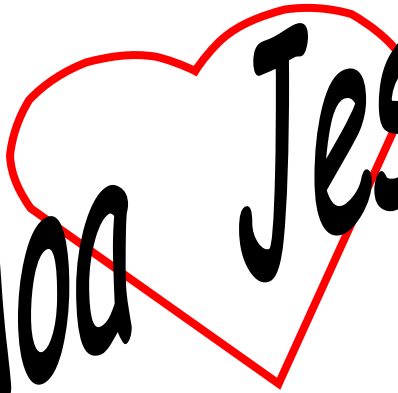

LÄRARHÄFTE

Moa Jesse

- en kärlekshistoria för klass 4, 5, 6 och 7

Kärlek... Vänskap... Kärlek... Svek... Mobbning...
Känslor... Bröst... Ensamhet... Kärlek... Porr... Sex...
Sexuella trakasserier...

Vi får många olika svar på frågan vad pjäsen handlar om. **Moa ♥ Jesse** handlar om många viktiga saker. Därför har vi gjort ett lärarhäfte med tips till Dig som ser pjäsen med klassen.

Det här är berättelsen om Moa och Jesse som blir kära i varandra sommaren innan Moa ska börja sexan och Jesse ska börja femman. Men kärleken sätts på prov när kompisarna kommer med synpunkter.

KÄR LEK

*Jag skriver ditt namn i min hand
Gör ett hjärta omkring som en ram
Jag drömmer om dig nästan jämt
Dina armar om mig i en kram*

*Ah Jesse Jesse
Du finns, du finns
Ah Jesse Jesse
I kepa och baggy jeans*

*Med ögon som glittrar som solblänk på vatten
Ett leende som värmer mig i drömmen om natten
Ah Jesse
Du finns, du finns*

Så sjunger Moa, nyförälskad, om Jesse. Och Jesse, lika kär, formulerar sin kärlek så här:

*Jesse till Moa:
Hallå, hallå!
Baby, baby, I love you so
Jag tycker du är fin
Jag är glad att du är min
Bara min
Och ingen annans
Säg att du ska stanna
Baby, baby, kom inte på mitt party
Bara för att vara artig
Nej -
Baby, baby, kom på mitt kalas
Annars går mitt hjärta i kras*

Lyssna på sånger om kärlek.

Läs dikter om kärlek. Rösta fram den bästa kärleksdiken.

Skriv egna dikter om kärlek. Skriv kärleksdikter speciellt avsedda att skicka som e-mail eller SMS, med smileys och allt. T ex

:-* puss [ ] kram ;-) skämt eller flirt.

I antologin *Kärlek och uppror* finns 210 dikter för unga människor. *Alla hjärtans bok* är en annan antologi med dikter och kloka ord om kärlek.

VEM BLIR POPULÄR?

Ey, vem
rular?
Dom balla,
dom coola!!!

*Ey, livet är en trappa i hallen på vår skola
Där vissa är uppe på översta steget
Med koll på läget
Det är dom som rular
Dom balla, dom coola
Dom som ingen vill spola
Dom som alla vill va med
Spegel, spegel på väggen där
Duger jag så här?*

*Ey, om livet är en trappa så fatta hur det är va
Att vissa är nere på nedersta steget
Noll koll på läget
Dom är töntar
Dom är nördar
Dom är helt enkelt körda
Inte sedda, inte hörda alls
Spegel, spegel på väggen där
Duger jag så här?*

För Moa är livet som en trappa i hallen på skolan.
Vissa är uppe på översta steget med koll på läget . Det är dom som styr.
Agnes är cool. Agnes är också Moas bästis, och Moa vill gärna vara som hon.

Vem är det egentligen som gör upp rangordningen i skolan, bestämmer status och popularitet?

Disa Bergnéhr, Tema barn vid Linköpings universitet, studerade en mellanstadieklass ur ett socialantropologiskt perspektiv 1998 och konstaterade vilka konventionella värderingar 11 – 12-åriga flickor och pojkar kan ha.

- För att bedömas normal och vanlig ska individen vara medveten och bry sig om de ideal som finns i samhället och inom gruppen. En pojke ska "bete sig som en pojke" och "en flicka som en flicka", säger hon.

En populär pojke är aktiv, bråkig, slåss ibland, har snygga kläder och är inte för smal.

Den ideala flickan är smal och kort. Hon är studiemotiverad, slåss inte och uppträder inte aggressivt eller ifrågasätter offentligt pojkarnas dominans.

Det är hon som blir attraktiv för pojkarna och populär i klassen, säger Disa Bergnéhr.

Hur ska drömkillen/drömtjejen vara? Skriv, gör collage med tidningsbilder, jämför, diskutera.

Vilka bilder har vi av manligt och kvinnligt? Hur påverkas vi av bilderna och budskapen i reklam, medier, musik och filmer?

Klipp ut bilder som visar relationer på olika sätt: vänskap, kärlek, familjesituationer. De kan vara traditionella eller bryta könsrollsmönstren.

Arbeta i separata kill- och tjejgrupper. Sätt upp en bild på väggen och låt barnen enskilt skriva ner minst två saker som de tycker är bra eller dåliga med bilden. Diskutera. Låt barnen motivera sina åsikter.

HUR UPPSTÅR RYKTEN?

När skolan börjar efter sommarlovet har ryktet om Moa börjat gå. Hon har varit med varenda kille på hela skolan, heter det. Hon blir kallad hora och luder.

Hur går ryktesspridning till? Vad kan det leda till för den som blir utsatt?

Vad betyder "hora" egentligen? När kallas en tjej för hora? Finns det liknande uttryck för killar?

- Så fort man inte gör som killarna vill är man en hora.
- Hora är en vanlig öppningsreplik.
- Jag har blivit kallad hora i skolan. Ibland vågar man inte säga till för då blir det bara värre.
- Killarna brukar dra in tjejer på toaletten och behandla oss illa. När man kommer ut därifrån betraktas man som en hora.

Citaten är hämtade ur ett DN-reportage om 13 – 15-åriga tjejer.

Kulturjournalisten Moa Matthis skriver så här om ordet "hora" i samma tidning: "Ordet pekar rakt mot kvinnokönet och dess historiska och sociala betydelse: en tillgänglighet, en vara att köpa och sälja, ett objekt, bokstavligen talat en prisgivenhet. Inför denna massiva och traditionstyngda kulturella konstruktion av kvinnligheten smälter mitt eget lilla vara ihop till ett intet. På ett ögonblick slukas Jag av Kulturen och Historien och stängs in i det föraktade Könet."

I JämOs handbok mot könsmobbing i skolan heter det: "´Horstämpeln´ är fortfarande ett redskap för bestraffning, precis som på medeltiden. När glåpord som ´PSB´ (Påsättningsbar) eller ´AVK´ (Alltid Våt och Kåt) skrivs på flickors skåpdörrar i skolkorridoren, eller när uttryck som ´kossa´, ´fitta´, ´mensäckel´, ´fläskbröst´ eller ´kuksugarläppar´ gastas tvärs över skolgårdar och fotbollsplaner, fyller de samma funktion som ordet ´hora´. En stämpling som bygger på fördomar om kvinnors kroppar eller om kvinnors tillgänglighet för mäns sexuella önsningar."

♥ Gör ordlistor. Arbeta med tjejer och killar i grupp var för sig. Lista alla ord som finns för tjej/kvinna resp kille/man på blådderblock. Prata i grupperna om vad nedsättande ord (t ex fitta, hora, bög, gigolo) egentligen betyder.

Vilka ord är det okay att bli kallad? Gå igenom listorna i blandad grupp. Låt flickorna avgöra vilka ord som tjejer kan tänka sig att bli kallade och stryk över alla ord som inte är godkända. Låt pojkarna på samma sätt tala om vilka ord det är okay att kalla en kille. Vilka ord blir kvar på ordlistorna?

Övningen finns mera detaljerat beskriven i JämOs handbok mot könsmobbing i skolan. Ett typisk ordlista består av 45 – 50 ord. Det brukar vara fler kränkande uttryck för tjej/kvinna än för kille/man.

♥ Heta stolen. Det här är en värderingsövning där man sitter i ring och får ta ställning till olika påståenden. Ja= byt stol, nej= armarna ner, vet ej= armarna i kors. Gå igenom reglerna: man får tycka olika men man får inte kränka någon utan man ska respektera varandras åsikter. Låt några få motivera sitt svar.

Förslag på påståenden: (Välj dem som passar din klass, eller gör egna.)

- Det är lättare för killar att bli nobbade.
- Det är fejt att göra slut för att kompiserna inte gillar den man är ihop med.
- Det är svårt att känna sig nöjd med sitt utseende.
- Det är alltid roligt om någon är kär i en.
- Det viktigaste hos den man är ihop med är att personen är snygg.
- Om den jag är ihop med är otrogen gör jag slut direkt.
- En tjej som har varit ihop med många killar förtjänar att kallas hora.
- En tjej som klär sig tajt och utmanande förtjänar att kallas hora.
- Ingen förtjänar att kallas hora.
- En kille som varit ihop med många tjejer är kung.
- Porrtidningar är ett bra sätt att lära sig om sex.
- Internet är ett bra ställe att lära sig om sex.
- Tjejer gillar att man tafsar på dem.
- Tjejer som har tajta kläder tigger om att bli tafsade på.
- Killar gillar att man tafsar på dem.

SEXUELLA TRAKASSERIER

Varför försämras tjejers hälsa mellan år 6 och år 9?

Sexuella trakasserier är en viktig anledning till att flickorna har sämre hälsa i år 9. Det säger Katja Gillander Gådin vid Umeå universitet. Hon har gjort enkätundersökningar bland elever på både låg-, mellan- och högstadiet och upptäckt skillnader i hälsa mellan flickor och pojkar. I undersökningen är pojkarnas hälsa i stort sett oförändrad, medan flickorna mådde klart sämre under högstadiet.

Kajsa Gillander Gådin vill se skolmiljö och elevhälsa ur ett genusperspektiv. Skillnaderna i hälsa kan till stor del förklaras med sexuella trakasserier, menar hon och efterlyser en större medvetenhet om att flickornas hälsa påverkas negativt av bristen på jämställdhet i skolan.

Att sexuella trakasserier förekommer tyder på en obalans i maktförhållandena mellan flickor och pojkar.

Jämställdhetslagen 6§ säger:

"Arbetsgivaren skall vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att någon arbetstagare utsätts för sexuella trakasserier eller trakasserier på grund av en anmälan om könsdiskriminering.

Med sexuella trakasserier avses sådant ovälkommet uppträdande grundat på kön eller ovälkommet uppträdande av sexuell natur som kränker arbetstagarens integritet i arbetet."

Den här paragrafen gäller inte för elever, bara för arbetstagare. Men så här står det i skollagen kapitel 1, 2§:

"Var och en som verkar inom skolan skall främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt skall den som verkar inom skolan

1. främja jämställdhet mellan könen samt
2. aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden."

Temaarbete.

När tjejerna i en sjätteklass i Bredbyskolan i Rinkeby för några år sedan tröttnade på killarnas tafsande och grova språk, blev det starten till ett nytt temaarbete: Människovärde.

Eleverna studerade och diskuterade rasism, nazism, kvinnoförtryck, sexuella trakasserier och andra former av våld och förtryck. De arbetade både i separata tjej- och killgrupper och i blandad grupp. Målet var att medvetandegöra eleverna om sitt beteende, en första förutsättning för att kunna ändra på det. Frågor som diskuterades var t ex Vad betyder sexuella trakasserier? Vad innebär rasism? Hur påverkar det andra? Hur ska vi vara i stället?

LITTERATURTIPS

- JämOs handbok mot könsmobbing i skolan
JämO, Box 33 97, 103 68 Stockholm, tel 08-440 10 60
- Kärlek och sex. Från pirr till petting. En illustrerad bok för ungdomar av f d chefredaktören för VeckoRevy, f d programledaren för radioprogrammet Ketchup, serietecknaren m m - Emma Hamberg, Bonniers.
- Hjärta & smärta. Artiklar och insändare om kärlek ur Kamratposten 1996 – 2000. Bonnier Carlsen.
- Här finns en jag gillar! av Erik Centervall och Stina Brockman. Intervjuer, bildnoveller, faktatexter m m om kärlek och sexualitet. Landstinget förebygger aids, Stockholms läns landsting.
- I huvudet på en 12-åring. Nordvästra sjukvårdsområdets enkätundersökning bland 919 sjätteklassare. Rapportserien kan beställas av folkhälsochef Marianne Enge Swartz tel 08 – 587 301 19.
- Rädda Ofelia av Mary Pipher. En bok om tonårsflickor och deras väg till självkänsla av en amerikansk terapeut. Vad kan vuxna göra för att hjälpa flickor att behålla den frimodighet och glädje de ofta är fyllda av – före tonåren. Forum.
- Kram av Hans-Eric Hellberg handlar om sex och vänskap. Boken orsakade skandal när den utkom första gången 1973. Det finns en fortsättning – Puss. Nyutgåva 2001 på bokförlaget Lind & Co.
- Svept i rosa papper av Inger Frimansson. Om Sibban och Lollo som varit bästisar så länge de kan minnas. Så en dag är det slut. Bästisen hälsar inte, låtsas inte vara hemma när man ringer på dörren. Bonnier Carlsen.
- Sandor slash Ida av Sara Kadefors. Prisbelönt historia om Ida, snygg och populär Stockholmstjej, och Sandor, en nobody från en landsortshåla. Bonnier Carlsen.
- Vågbitar av Hilde Hagerup. Om Anna som är bästa kompis med Emma, populära Emma som alla vill vara med. Efter sommarlovet förändras allt. Vänskapen blir till avundsjuka.
- Sanning eller konsekvens av Annika Thor. Om Nora och hennes bästis Sabina. Sabina vill vara med Fanny och tuffa gänget i klassen. Karin vill vara med Nora – men vill Nora det? En berättelse om vänskap, svek och mobbing. Finns både som bok och film.

- Det handlar om kärlek av Inger Edelfeldt, Christina Herrström m fl. Noveller om kärlek av några av Sveriges bästa författare. Tiden.
- Kärlek och uppror, 210 dikter för unga människor. Antologi sammanställd av Siv Widerberg och Anna Artén. En bok för alla.
- Alla hjärtans bok. Antologi med dikter av bl a Karin Boye, Ulf Lundell och Maria Wine. Bonnier Carlsen.

FAKTA OM *Moa♥Jesse*

Skådespelare: Lina Bergvall, Johan Briggert, Sissi Thorsell

Manus, sångtexter, scenografi, regiass: Micka Andersson

Regi: Lena Brännström

Musik: Joachim Widfeldt

Koreografi: Maja Kjellerås

Målgrupp: klass 4, 5, 6, 7

Föreställningens längd: 50 minuter. Efter föreställningen står skådespelarna till publikens förfogande för samtal.

Teater Fama bildades år 2000. Den första produktionen var mellanstadiepjäsen **Toa Reality**, om förtryck och barns rättigheter, som turnerat i Stockholms län hösten 2000 - våren 2002. Närmare 3 000 barn och ungdomar såg pjäsen.

Teater Fama har även satt upp Tove Janssons **Vem ska trösta knyttet?** för förskolebarn.

Syftet med dessa båda produktioner har varit att öka barns empatiska förmåga och därigenom förebygga trakasserier som mobbning.

Teater Famas föreställning **Flugsnapparen Floyd** är baserad på Marie Meijers bok *Floyd i Kokkolokkoskogen* och berättar om hur det hänger ihop i naturen samt vikten av att ha en vän. För barn 4 – 8 år.

Teater Fama

Stortorpsvägen 64B, c/o Veltman,

142 65 Trångsund.

Info & bokning: www.teaterfama.se